

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et Methodica Sacrorum Canonum Explanatio

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titulus I. De Accusationibus, Inquisitionibus & Denuntiationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63255)

Tertio, consideratur pœna, de qua generaliter agit. tit. 37. Ad quam refertur pœnitentia. tit. 38. Maxima autem pœnæ ab Ecclesiâ infligi solitæ, sunt censura, videl. excommunicatio suspensio & interdictum, quas explicat. tit. 39. Et ultimus hujus libri; Reliqui enim duo ob diversissimas quas continent materias, in scholis prælegi non solent.

TITULUS I.

De

Accusationibus, Inquisitionibus & Denuntiationibus.

QUÆRES I. Quid sit Accusatio? Respond. Accusatio est criminis alicujus determinati hominis apud competentem Judicem, interveniente inscriptione in ordine ad vindictam publicam legitime facta denunciatio dicitur: 1. Criminis; in delictis enim privatis locum non habet accusatio, sed actio civilis, cum non agatur ad vindictam publicam, sed utilitatem privatam. Dicitur 2. determinati hominis, is enim qui delinquentem non scit, sed tantum crimen factum esse sine nominatione personæ simpliciter denunciat, accusare non dicitur, cum finis judicii criminis obtineri nequeat, qui est punitio criminis. Dicitur 3. Interveniante inscriptione, is enim qui accusat, obligare se debet in scriptis ad eam pœnam, quam crimen meretur de quo accusat, subeundam in probatione deficiat; quam

G. s.

in scri-

infectionem non exigit denuntiatio nec inquitio. Dicitur 4. *Ad vindictam publicam*; in hunc enim finem Judicia criminalia instituta sunt, ut publice satisfiat justitiæ, sicut econtra civilia idcirco ordinata, ut privati, quorum jus læsum est, suam consequantur satisfactionem. quod ut intelligas

Not. 1. Quod delicta quæ in Judicium deducuntur, vel lædunt directe & principaliter Ius privati hominis, ita tamen ut per consequentiam repugnent etiam utilitati reipublice ejus interest, non habere facinorosos cives; vel directe & principaliter opponuntur salutis & tranquillitati reipublice; priora delicta vocantur privata, qualia de Iure Civili scripto sunt furtum, rapina, injuria, dolus &c. pariuntque actionem ad poenam civilem, vel ipsi privato læso, vel reipublice, quæ etiam quodammodo læsa est pro arbitrio actoris applicanda, si sibi ipsi poenam petierit applicari, dicitur agere civiliter; si fisco, dicitur agere criminaliter; posteriora autem delicta proprie vocantur crimina, & sunt objecta judiciorum publicorum sive criminalium: hæc autem crimina duplici sunt; *capitalia* videlicet *non capitalia*; capitalia dicuntur, quæ merentur poenam mortis vel naturalis per gladium, laqueum, ignem, rotam, &c. vel civilis per interdicti nem aqua & igne, deportationem damnationem ad metalla, ut sit in crimine læsæ Majestatis, parricidii, adulterii, vi publicæ, & hodiernis mortis, furto & rapina. Non capitalia vocantur, quæ mitiorem poenam merentur, v. gr. poenam relegationis, fustigationis, vel pecuniariam; item elicta alia sunt *ordinaria* quibus certa poena à Iure statuta est ut crimini læsæ

Maje-

Majestatis, ultimum supplicium, cum damnatione memorie post mortem; adulteris poenam gladii, &c. Alia sunt *extraordinaria* quæ certam poenam in jure statutam non habent, sed pro iudicis arbitrio poena dictanda erit, ut sunt prævaricatio abigeatus, effractio, quæ omnia procedunt de jure civili; de iure enim Canonico licet dentur iudicia, divisio tamen criminum in capitalia & non capitalia locum non habet, cum à Iudice Ecclesiastico poena sanguinis infligi non possit; æquiparantur tamen criminibus capitalibus excommunicatio, depositio, suspensio, servitus, privatio privilegiorum Clericalium, traditio curiæ seculari. his notatis.

QUÆRES 2. Quinam accusare possint?

Respond. Omnes qui non prohibentur. *l. 8. ff. b. t.* Jure autem prohibentur ob defectum ætatis pupilli; ob sexus fragilitatem & verecundiam fœminæ; criminosi infames, & excommunicati *can. infames caus. 6. q. 1.* Ob quæstus suspicionem pauperes, quos bonæ Conversationis esse non constat. Ob reverentiam liberi respectu parentum, & liberti respectu patronorum, vasalli & servi respectu dominorum. Ob odium inimicus intellige capitalis, vel alias valdè intensus. *cap. 7. b. t.* Pagani, Iudæi, hæretici respectu Catholicorum. *can. pagani. caus. 2. q. 7.* & Clerici ab accusando repelluntur, tum præcipue, quando crimen capitale, & poena sanguinis delinquenti infligenda foret.

QUÆRES 3. Quid sit denuntiatio & quod duplex? Respond. Denuntiatio est delatio criminis ad iudicem, hæc Triplex est, Civilis sive Judicialis.

diciales, Evangelica, & Canonica: Civilis à legibus et
introducenda, & fit per ministros publicos, ad hoc al-
sumptos, ut communissa delicta denuntient Magistratui,
& prodant delinquentes. l. 7. § 14. Cod. de ac-
cus. ad publicam scilicet vindictam, unde & publica
vocatur, quæ enim ob privatum interesse fit, privata
dicitur. Denuntiatio Evangelica est, quæ ex lege E-
vangelicâ Matth. 18. & Luc. 17. Introducenda est, & fit
solum in ordine ad corrigendum reum, ubi ordo a
lege præscriptus observari debet, ut delinquens in-
primis corripiatur privatim, dein si ad hanc corre-
ptionem se non emendaverit, denuò moneatur, ad-
hibito uno vel etiam duobus testibus, & tum demum
si in delicto impoenitens perseveraverit, Ecclesiæ
denuntietur. Ex quo patet, quod denuntiationem
necessariò præcedat bina monitio Denuntiatio
Canonica, de qua hic potissimum agimus est *criminis*
alicujus apud judicem sine inscriptione legitimè facta dela-
tiò ad emendationem rei; differt ab accusatione, pri-
mò, quoad modum instituendi, ad accusationem
enim requiritur inscriptio, non ad denuntiationem;
Secundò, quoad finem, qui in accusatione est vin-
dicta publica, in denuntiatione autem correctio
& emendatio vitæ.

QUÆRES 4. Quid sit Inquisitio & quotu-
plex? Respond. Inquisitio est criminis alicujus
per Judicem legitimè facta indagatio, quæ ideò in-
venta est, ne defectu accusatorum vel denuntiatio-
rum delicta manerent Impunita. Inquisitio est
triplex: prima dicitur generalis simpliciter tam-
quoad personas quàm delicta, ut si Iudex inquiret;
an in comunità suâ habeat homines facinorosos.

l. con-

l. congruit, ff. de off. pres. Secunda vocatur specialis simpliciter, quoad personas & delicta; ut cum de certo & limitato delicto contra certam personam fit inquisitio. *l. ea quidem Cod. de accusat.* Tertia dicitur generalis specialis quando inquiritur vel in certum crimen commissum, certâ tamen personâ non nominatâ; vel in certam personam, certo crimine non expresso.

QUÆRES 5. An inter dictas inquisitionis species sit differentia? Respond. Esse notabilem differentiam: specialem enim qua contra certam personam inquiritur, præcedere debet fama publica *cap. 18. § 24 b. t.* cum per eam reddatur suspectus, & famæ detrimentum patiatur contra quem inquisitio instituitur; quod ad inquisitionem generalem licet super certo crimine fiat, non requiritur, cum ex unâ arte nemini fiat injuria, ex alterâ autem facinorosi summo cum præjudicio & damno reipublicæ spe immunitatis ad delinquendum invitarentur, si viderent in notorii criminis auctores non inquiri. Sunt tamen & aliqui casus, quibus inquisitio specialis contra certam personam etiam non præcedente infamiâ aut famâ publicâ permittitur. Velut 1. Si contra personam adsint aliqua indicia patrati criminis, vel vehemens suspicio, aut fortis præsumptio, qualis est, v. gr. contra servos ædium in quibus occisus reperitur Dominus, & auctor ignoratur. 2. Si crimen directè cedat in præjudicium Reipublicæ. 3. Si per inquisitionem non intendatur pœna sed sola delinquentis correctio.

QUÆ

QUÆRES 6. An diffamatus vel convictus de uno crimine, de alio possit interrogari? Respond. Duobus casibus potest. Videl. 1. Si unum crimen præbeat indicium alterius; si convictus de adulterio in loco ubi maritus adulteræ occisus est, commissio, etiam super homicidio poterit examinari & si unum crimen sit circumstantia alterius; si convictus de furto etiam super effractione fori rectè interrogatur.

TITULUS II.

De

Calumniatoribus.

QUÆRES 1. Quam calumniari dicantur? Respond. Ii qui innocentem de crimine falso accusant. Non quemadmodum Reipublicæ interest delicta manifestari & delinquentes in terrorem aliorum debere puniri, sic ejusdem non minus interest infantes falso & calumniose non accusari, cum sit res gravissima famam vitamque hominis concernens.

QUÆRES 2. Quot modis accusatores vel denuntiatores in judicio delinquant? Respond. Eos tribus potissimum modis delinquere, scilicet calumniando, prævaricando, & tergiversando. Calumniari dicitur qui falsa crimina, scienter & dolo malo intendit, prout facere præsumitur, qui in delati criminis probatione deficit. quæ tamen præsumptio non est juris & de jure, ideoque improbatio.